

דיכוי בהלים העשיתלי

„הי, מה קורה?“ (הרבולק, „ניו יורק טיימס“)

- לשמור על התאוצה, תוך יצירת אירוע נוסף שירכז את תשומת-לב כללי התיקשורת העולמית.
- לקיימו בדרך שיאפשר במהלך הדברים הסלמה נוספת, תוך יצירת אירועים בדרג של ראשי-ממשלות.
- להפגין מחדש כי היוזמה נתונה כל-כולה בידי מצריים, וכי כל הגורמים האחרים — ובייחוד ישראל — נגררים אחריה.
- להוציא את המעצמות הגדולות מן המישחק, ולשים את הדגש על ההידברות-העיונית הישירים בין הצדדים.
- להגביר באופן הדרגתי את הלחץ על ממשלת ישראל, תוך חשיפת עמדתה הסרבנית לגופם של העניינים.
- להגביר את אמינותו בדעת-הקהל העולמי.
- להוכיח לעולם הערבי כי לא נעצר על-ידי תנועת ההתנגדות, וכי אינו מייחס לה כל חשיבות.
- להמשיך בשבירת המוסכמות של הסיכסוך הישראלי-ערבי.

המעצמות - החוצה

מ כד המגמות האלה, יתכן כי המעניינת והחדשנית ביותר היא זו המובילה לסילוק ההתערבות של המעצמות. רק חזיה של מגמה זו גלוי לעין. אין אליסאדאט מסתיר את רצונו לסלק את ברית-המועצות מכל השפעה במרחב. הוא מדבר עליה בזלזול תהומי, כשהוא מונה את כל חטאיה כלפי מצריים. למעשה האשים אותה בכך שרצחה את גמאל עבד-אל-נאצר, כשהותירה אותו חסרי-אונים וחסרי-נשק מול ישראל, בתקופת מלחמת-ההתשה. פחות גלויה המחצית השנייה של המגמה. אך היא חשובה לא פחות.

היו ימים כאשר דיבר אליסאדאט על קיסניג'ר בלשון „הנרי ירדני“. אולם אין ספק כי באותם הימים עצמם הצטברה בליבו טינה גוברת והולכת כלפי האיש וכלפי ממשלתו, על שבזבזו את השנים היקרות במישחק-סרק של „צעד-אחרי-צעד“, וסירבו לטפל בשרשרת הסיכסוך. כמו כל אדם נבון הגיע נשיא מצריים למסקנה כי נשיא ארצות-הברית אינו מסוגל ו/או אינו רוצה להפעיל לחץ אמיתי על ישראל, מתוך חשש מפני הלוואי היהודי.

לכן, בתנועה נועזת אחת, נטל אליסאדאט את היוזמה לידיו — והפך את ארצות-הברית דמיון משקיפה.

גם מצב זה תואר בקאריקטורה מוצלחת בעיתון אמריקאי: הדיפלומטיה של המעצמות (קרי: של ארצות-הברית) עומדת מאחרי המון אנשי העיתונות והטלוויזיה, כשמרחוק מתנופפים דיגלי ישראל ומצריים. הדיפלומט שואל את העיתונאים: „מה קורה?“

כאשר פתח הנשיא ביוזמתו, הקפיד להדגיש שוב ושוב כי הגיע להחלטה זו לבדו, מבלי להתייעץ עם איש. היה זה גם רמז ברור מאד שארצות-הברית לא היתה שותפה לעניין. שונה לגמרי היתה התנהגותו של מנחם בגין. כאשר נודע על יוזמת אליסאדאט, מיהר בגין לשגר מיברק נלהב לנשיא ג'ימי קארטר, להודות לו בהבלטה על חלקו במעשה. היתה זאת מחווה פיקחית: מצבה הפנימי של ממשלת קארטר הוא בכי רע. קארטר זקוק להישג מדיני כלשהו, כמו אוויר לנשימה, כדי להוכיח שאינו כישלון גמור. בגין הגיש לו הישג על סף פירסומה. בכך רכש לו בגין את הכרת-התודה של הנשיא האמריקאי. אך הדבר לא עזר לנשיא. עיתוני אמריקה כימעט התעלמו מן המיברק. בידעם שהתוכן כוזב, כתביהם במרחב דיווחו להם, מפי הנשיא המצרי, כי לארצות-הברית לא היה שום חלק ביוזמה.

מבחינה זו היתה יוזמתו של אליסאדאט הצהרתי-עצמאית שר מצריים. כשם שלא שיתף את המעצמות בהחלטתו לפתוח במיזמת

ע כועון בריטי רציני צייר את אנוואר אל-סאדאט כיושרו של משה רבנו, העובר את ים-סוף בייבשה, בין שתי חומות-מים. עיתון אמריקאי תיאר אותו בדמות יונה, המביאה את ברכת-חגיהמולד המסורתית בנוסח מתוקן („שלום עלי אדמות — רצון טוב לישראל!“) כשהיא עפה מעל לראשי העולם הערבי המקלל והמגדף.

עיתון צרפתי הראה אותו כמורה בכיתה, המלמד את תלמידיו מתן העובדות הגיאוגרפיות של המרחב: מצריים, ישראל, פלסטין.

כימעט ולא היה גבול להמצאות ציירי-הקאריקטורות וכותבי-המאמרים ברחבי העולם. נשיא מצריים ריתק את דמיון העולם כפי שלא עשה איש מזה זמן רב.

אך הציור הנכון ביותר היה צריך לתאר את אנוואר אל-סאדאט כמחליף על חמד רק, כגובה עצום, ללא רשת-ביטחון. על אדם כזה אסור דבר אחד: להיעצר במקום. הוא יכול להישאר על החבל רק כל עוד הוא נע קדימה.

זהו בדיוק מצבו של הנשיא. אחרי שקיבל על עצמו סיכון נדיר, בבואו לירושלים,

„שלום עלי אדמות, רצון טוב לישראל“ (רות, „ווישינגטון פוסט“)

אין הוא יכול להפסיק. הוא מוכרח לשמור על תאוצת-ההתקדמות — לא רק כדי להגיע למקום חפצו, אלא גם כדי להישאר בחיים. מאות מיליוני בני-אדם, המסתכלים בנשימה עצורה בתעוזות, יודעים זאת. ידועה זו מחווה לחץ כביר על ממשלת-ישראל. ולחץ זה יידך ויגבר משבוע לשבוע.

צעד רב-תכליתי

ה שבוע עשה אליסאדאט את צעדו הדרמאטי השני, כדי לשמור על התאוצה. כמו הצעד הראשון, העיד גם צעד זה על תנופה, על דמיון ועל מעוף — כל התכונות החסרות לממשלת ישראל.

כמו צעדו הראשון, היה גם צעד זה רב-תכליתי. הוא נועד להשיג כמה וכמה יעדים שונים בעת ובעונה אחת.

בנאום דרמאטי הוא הזמין את כל מדינות העימות, את אש"ף, את שתי המעצמות

ואח

אורי אבנרי

הגדולות ואת ישראל להיוועד בקאהיר, כדי לדון בנושאים המהותיים של הסיכסוך, כאמנה לוועידת-ז'נבה.

כאשר הודיע על יוזמתו, היה ברור לו כי סוריה ואש"ף לא יוכלו לבוא. ביגלל עמדותיהם; כי ירדן ולבנון קרוב לוודאי לא תוכלנה לבוא; וכי בואה של ברית-המועצות בנסיבות אלה הוא כימעט בלתי-אפשרי. ההזמנה לא היתה, איפוא, אלא הסוואה להזמנת נציגי ישראל וקאהיר, בהשתתפות ארצות-הברית, ובדרך נמוך מזה של ראשי-מדינה או ראשי-ממשלה.

מה היו היעדים של צעד זה? אחדים מהם גלויים לעין: